

Stand van zaken beleidsterrein circulaire

Versie
9 oktober 2023

Kerngegevens

Projectleider **Gerard Verweij**
Afdeling **Mens en Omgeving**
Datum 9 oktober 2023

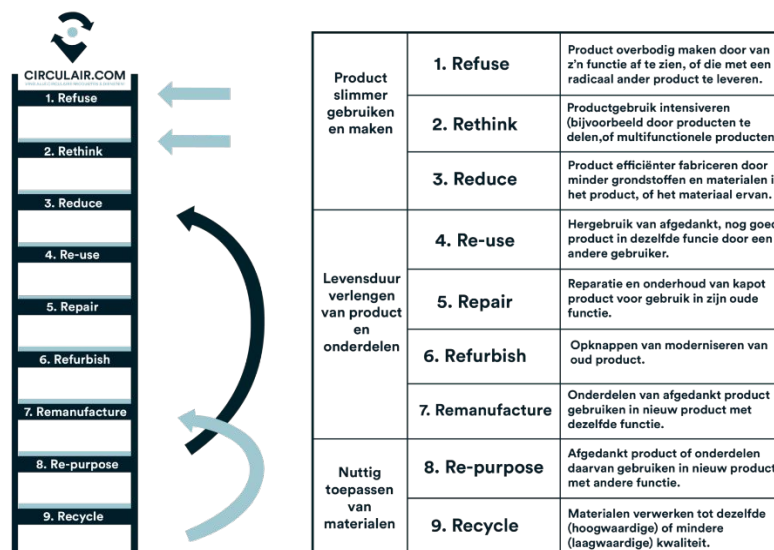
Opdrachtgever **Yvonne Goverts**

Inhoudsopgave

Kerngegevens.....	2
1 Inleiding.....	4
1.1 Beleid in Nederland.....	4
1.2 Gooise Meren.....	5
2 Naar een Programma Circulaire Economie.....	5
3 Waar staan we nu.....	6
3.1 Regionaal.....	6
3.1.1 Circulaire ketenprojecten in de (ver)bouw.....	6
3.1.2 Circulair Ambachtscentrum/bedrijvigheid.....	7
3.1.3 Stimuleren circulaire bedrijventerreinen.....	8
3.2 Lokaal in Gooise Meren.....	9
3.2.1 Bewustwording rond circulariteit.....	9
3.2.2 Circulaire coaches.....	9
3.2.3 Concrete circulaire ketenprojecten.....	10
3.2.4 Circulair inkopen.....	11
3.2.5 FamFam.....	11
3.2.6 Voedsel.....	11
4 Aandachtspunten en blik vooruit.....	12
4.1 Aandachtspunten.....	12
4.2 Blik vooruit.....	13

1 Inleiding

De manier waarop we wereldwijd produceren en consumeren leidt tot uitputting van grondstoffen. Het wereldwijde gebruik van grondstoffen veroorzaakt 90 procent van het mondiale biodiversiteitsverlies, 90 procent van de waterschaarste en 50 procent van de broeikasgasemissies. De afhankelijkheid van grondstoffen en de snelle prijsstijging van grondstoffen maakt ons economisch systeem kwetsbaar. Het is nodig om toe te werken naar een circulaire economie gericht op preventie, slimmer en duurzamer ontwerpen en het zo lang mogelijk (lokaal) (her)gebruiken van producten en materialen: zoals het opnieuw gebruiken van materialen uit gebouwen en de gebouwde omgeving of tegengaan van voedselverspilling en gebruik van voedselreststromen.

De 9 R's van de circulaire

economie

1.1 Beleid in Nederland

Het demissionair kabinet heeft de circulaire economie benoemd als een van de wegen om de klimaatdoelstellingen te halen. In Nederland draagt de industrie, die grondstoffen verwerkt en halffabricaten aflevert, direct en indirect bij aan circa 20 procent van de totale broeikasgasuitstoot. Daarom is in het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE)¹ de doelstelling geformuleerd om, samen met maatschappelijke partners, in 2030 een (tussen) doelstelling te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen). Een circulaire economie draagt dus bij aan het terugdringen van broeikasgassen (CO₂) en het voorkomen van klimaatverandering. De focus ligt hierbij op vijf prioritaire sectoren en grondstoffenketens: biomassa en voedsel, kunststoffen, maakindustrie,

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2023/02/03/nationaal-programma-circulaire-economie-2023-2030>

bouw en consumptiegoederen. Deze ketens zijn om meerdere redenen gekozen: vanuit het belang van de Nederlandse economie, vanwege de grote milieudruk, omdat er binnen deze ketens al maatschappelijk aandacht is voor de transitie naar een circulaire economie en omdat ze aansluiten bij de prioriteiten van de Europese Commissie.

1.2 Gooise Meren

Het Nationaal Programma Circulaire Economie reserveert een belangrijke rol voor regionale samenwerkingsverbanden tussen overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen: *“Al het nationale CE-beleid moet immers uiteindelijk ook op regionaal of lokaalniveau worden uitgevoerd en regio’s zijn de juiste schaal om meer in de haarvaten van de economie, arbeidsmarkt en beleid door te dringen.”*² Deze lijn sluit ook aan bij een verkenning uit 2022 van de werkgroep Circulaire Economie van Samen Sneller Duurzaam. Deze werkgroep adviseerde om:

1. de circulaire economie vooral samen met bedrijven te versterken;
2. lokaal samenwerking te zoeken tussen gemeente, lokale betrokken inwoners met expertise en het midden- en kleinbedrijf;
3. én voor het vergroten van de slagkracht samenwerking te zoeken met andere gemeenten in de Regio. Dit vergroot tevens de kans op subsidies.

2 Naar een Programma Circulaire Economie

Naar aanleiding van het advies van de werkgroep Circulaire Economie van Samen Sneller Duurzaam is voor een aanpak langs twee sporen gekozen:

1. organiseren van samenwerkingsverbanden met gemeenten en ondernemers in onze regio om tot een gezamenlijke regionale aanpak te komen;
2. lokaal verbinding zoeken met ondernemers en collega’s in de eigen organisatie, om zo concrete projecten te realiseren die bijdragen aan een circulaire economie.

Voor beide sporen geldt dat bewustwording van het belang van een circulaire economie, maar ook de urgentie van deze verandering, een grote opgave is. We zien dat veel ondernemers en inwoners de urgentie van deze verandering nog niet zien. Het informeren en betrekken van met name ondernemers maar ook inwoners is daarom van belang. Een ander aandachtspunt is om bij circulaire initiatieven die ontstaan, de circulariteit meetbaar te maken, zodat we kunnen zien en volgen dat er minder grondstoffen worden gebruikt, meer reparatie en hergebruik plaatsvinden, én er dus minder afval wordt geproduceerd. Daar waar circulaire initiatieven werken kan worden opgeschaald.

² Uit: *Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030*, pagina 56

3 Waar staan we nu

Met inzet van de kwartiermakers zijn we dit jaar van start gegaan om een programma Circulaire Economie op te bouwen. Hieronder staat de stand van zaken kijkend naar de regionale en de lokale aanpak.

3.1 Regionaal

Op 28 maart 2023 vond een sessie plaats met vertegenwoordigers van alle regiogemeenten en de Regio Gooi en Vechtstreek. Hierbij waren vertegenwoordigers van de beleidsvelden Duurzaamheid en Economie aanwezig. Het doel was om focus aan te brengen in de gezamenlijk op te pakken deelthema's. Uit deze sessie is de volgende prioritering van circulaire thema's gekomen:

- stimuleren circulaire ketenprojecten in de bouw;
- stimuleren Circulair Ambachtscentrum/bedrijvigheid;
- stimuleren van circulaire bedrijventerreinen.

Rond bovenstaande thema's zijn vervolgens aanjaagteams samengesteld van diverse partijen (gemeenten, bedrijven, woningbouwcoöperaties, onderwijsinstellingen). De aanjaagteams hebben tot doel om het thema nader uit te werken en tot concrete activiteiten te komen. Denk hierbij aan het bevorderen van kennisoverdracht, uitwisseling van best practices en de stimulering en realisatie van circulaire projecten en activiteiten die bij het thema passen. De bovenstaande thema's sluiten aan bij het Uitvoeringsprogramma regio Gooi en Vechtstreek 2022-2026 Fysiek domein, uit juli 2022. Dit uitvoeringsprogramma schetst een overzicht van de regionale opgaven. Deze drie prioritaire regionale circulaire thema's worden hieronder kort toegelicht.

3.1.1 Circulaire ketenprojecten in de (ver)bouw

Dit thema wordt getrokken door Gooise Meren. Het aanjaagteam is in september gestart en bestaat uit vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de financiële sector, gemeenten en een woningbouwcoöperatie. Het doel is om circulaire ketenprojecten in de bouw uit te breiden en op te schalen. Per ketenproject worden circulaire doelstellingen geformuleerd. Deze zijn gericht op minder grondstoffengebruik, meer hergebruik van materialen en minder CO2-uitstoot. De volgende kansen zijn onder andere benoemd:

- stimuleren circulaire keten rond renovatie sociale woningbouw, in samenwerking met woningbouwcoöperaties en bouwbedrijven, (mogelijk cofinanciering vanuit Kansen voor West III³);

³ Kansen voor West is een Europees, economisch stimuleringsprogramma voor het bevorderen van de concurrentiekracht in West Nederland.

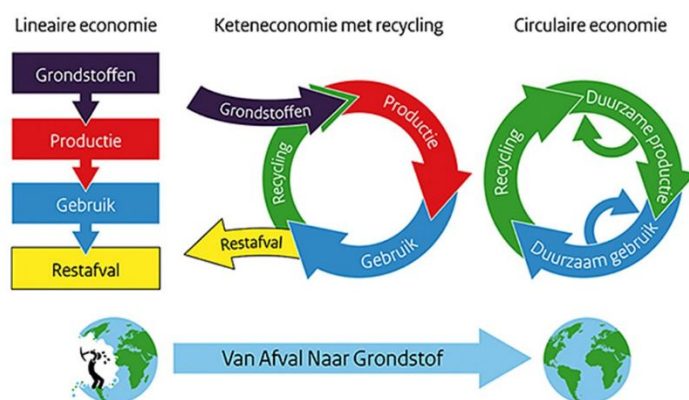
- stimuleren circulaire keten rond sloop en hergebruik betonproducten, in samenwerking met circulaire betoncentrales (zoals CIRWINN in Almere) en betonproducenten;
- stimuleren houtbouw in samenwerking met de Regio en natuurbeheerders;
- stimuleren van kennis in de gemeentelijke organisaties over circulariteit in relatie tot ontwerp en realisatie van bouwprojecten.

Het aanjaagteam komt eenmaal per kwartaal bij elkaar. De leden hiervan brengen kennis in, zorgen voor verbinding met interessante partijen en adviseren over de voortgang van de projecten. Een nog aan te trekken projectmanager zorgt voor de dagelijkse coördinatie en uitvoering. Onder het kopje 'Lokaal in Gooise Meren' wordt nader op dit thema ingegaan.

De bouw verbruikt 50% van alle grondstoffen en 40% van de beschikbare energie. En maar liefst 40% van het afval komt uit de bouw. Het circulair maken van ketens in de bouw draagt dus substantieel bij aan het tegengaan van de klimaatverandering.

Circulair ketenproject

In een circulair ketenproject werken ondernemers samen om een product- of materiaalketen circulair te maken. Het kan gaan om een bestaande keten of (deels) om een nieuwe. Met de keten bedoelen we hier de materiaal- of productketen. De keten bestaat uit alle stappen die nodig zijn om een product te maken, te gebruiken tot en met de verwerking na afdanking. Het sluiten van materiaal- of productketens zorgt voor het verminderen van de hoeveelheid afval en het realiseren van een circulaire economie. Om een gesloten systeem te realiseren moet het productontwerp aansluiten op processen die binnen de keten plaatsvinden, zoals hergebruik, refurbishing en recycling.

Van lineair naar circulair

3.1.2 Circulair Ambachtscentrum/bedrijvigheid

Dit thema wordt getrokken door de gemeente Hilversum. Een circulair Ambachtscentrum, of circulaire bedrijvigheid, is een locatie of netwerk van

activiteiten om producten te hergebruiken. Zowel het afdanken als de verkoop van nieuwe (gerepareerde, opgeknapte of nieuw samengestelde) producten komen hier bij elkaar. Denk hierbij aan: inname van consumentengoederen, reparatie en verkoop. Ook worden er vaak andere diensten bij een Circulair Ambachtscentrum verricht, zoals demontage en het invullen van sociale werkvoorziening en onderwijs. Tot slot kan een Circulair Ambachtscentrum een plek zijn voor kleine bedrijfjes en kunstenaars die nieuwe producten uit oude materialen of onderdelen maken. Daarbij worden de functies van een milieustraat, kringloopwinkel en reparatiewerkplaats gecombineerd, waardoor spullen en materialen langer in gebruik blijven en onnodig storten en verbranden wordt voorkomen. Ook biedt het Ambachtscentrum werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Een aandachtspunt bij dit thema is ruimte. Een circulair ambachtscentrum en diverse netwerken van reparatie en hergebruik vragen om een passende locatie. In de hiervoor genoemde Startersgids spreekt het Rijk de wens uit om in 2030 een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra te hebben.

Circulaire bedrijvigheid draagt bij aan de doelen op het gebied van afval en circulaire economie. Het zorgt voor meer werkgelegenheid en de arbeidsontwikkeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het draagt bij aan klimaatdoelstellingen. Meer hergebruik betekent minder CO₂-uitstoot. Het borgt reparatiekennis.

3.1.3 Stimuleren circulaire bedrijventerreinen

Dit thema wordt getrokken door de Regio Gooi en Vechtstreek. Een circulair bedrijventerrein is een bedrijventerrein dat onder andere inzet op materiaalreductie, duurzaamheid en het circuleren van materialen. Dat is zichtbaar bij de bedrijven (bijvoorbeeld van restmateriaal een product maken), binnen de inrichting van het terrein (bijvoorbeeld in gebouwen, de openbare ruimte en infrastructuur) of op collectief niveau (het collectief inzamelen en uitwisselen van afval/water- stromen of opwekken en uitwisselen van duurzame energie). In het Klimaatakkoord is er weinig aandacht voor de verduurzaming van bedrijventerreinen. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur doet op dit moment onderzoek hoe de verduurzaming van bedrijventerreinen en de bedrijven die er gevestigd zijn, te versnellen.⁴

De landelijke organisatie Green Business Club is gevraagd om te onderzoeken welke bedrijven op bedrijventerreinen in onze regio geïnteresseerd zijn om rond duurzaamheid en circulariteit een netwerk te vormen. De uitkomst van deze verkenning zal een beter zicht bieden welke ondernemers geïnteresseerd zijn om op duurzame en circulaire thema's samen te werken met andere bedrijven en gemeenten. Dit kan leiden tot de oprichting van een of meerdere Green Business Clubs in onze Regio. Gemeenten maken vaak deel uit van de samenwerking.⁵ Deze ontwikkeling sluit aan bij het professionaliseren van het parkmanagement op de

⁴ <https://www.rli.nl/in-voorbereiding/verduurzaming-bedrijventerreinen>

⁵ Meer informatie: www.greenbusinessclub.nl

bedrijventerreinen Gooimeer Noord en Zuid en bij Gooimeer Energie. Dit is een initiatief van Wattnu en gemeente Gooise Meren samen met verschillende koploperbedrijven op Gooimeer Noord en Zuid. Het doel is gezamenlijk alternatieve energiebronnen te ontwikkelen om congestie op het energienetwerk tegen te gaan.

Bedrijventerreinen vervullen een belangrijke economische functie en hebben veel impact op de leefomgeving. Op de 3800 bedrijventerreinen in Nederland vindt naar schatting 60% van het energieverbruik in de Nederlandse economie plaats. Daarnaast kenmerkt een bedrijventerrein zich door een veelheid aan materiaalstromen. Een circulair bedrijventerrein draagt bij aan het terugdringen van de CO2-uitstoot en dus het terugdringen van de klimaatverandering.

Naast de hierboven beschreven regionale circulaire thema's worden ook een aantal circulaire onderwerpen specifiek in de gemeente Gooise Meren verder uitgewerkt.

3.2 Lokaal in Gooise Meren

De inzet in Gooise Meren op het beleidsterrein circulaire economie wordt vormgegeven langs de volgende drie lijnen: circulair inkopen, het werken aan concrete circulaire ketenprojecten en het stimuleren van bewustwording rond circulariteit/circulaire economie.

3.2.1 Bewustwording rond circulariteit

Een van de eerste stappen die gezet is, is het spreken met ondernemers over circulariteit. Al snel bleek dat de grotere ondernemers in Gooise Meren al bekend zijn met dit thema, vanwege de Green Deal wet- en regelgeving vanuit Europa die op hen afkomt⁶. Bij de kleinere ondernemers in Gooise Meren bleek dat het thema circulariteit nauwelijks bekend is en dus ook niet welke impact dat zal gaan hebben op hun bedrijfsvoering. De gemeente kan hierin een faciliterende rol spelen voor het lokale MKB.

3.2.2 Circulaire coaches

Gezien de onbekendheid met circulariteit is het idee ontstaan om analoog aan de energiecoaches met zogenoemde circulaire coaches te gaan werken. De circulaire coach bezoekt en spreekt lokale ondernemers over circulariteit. De coach verstrekt kennis en informatie over circulariteit, onder andere de regelgeving die verwacht wordt. Daarnaast neemt de circulaire coach in gesprek met de ondernemer een circulaire scan af. Deze scan geeft de ondernemers zicht op de plek van circulariteit in de onderneming. En de scan geeft een advies welke stappen de ondernemer rond circulariteit kan

⁶ *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): duurzaamheidsrapportage verplicht voor bedrijven vanaf 2024/2025 en Het EU-Actieplan voor de circulaire economie:*
<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20210128STO96607/hoe-wil-de-eu-uiteindelijk-in-2050-een-circulaire-economie-tot-stand-brengen>

zetten. Daarbij kan ook een verwijzing horen naar een organisatie die de ondernemers verder helpt. Een bezoek van de circulaire coach is gratis. Er zijn in totaal 15 coaches actief die inmiddels rond de 25 gesprekken achter de rug hebben. Alle coaches hebben een training gehad.

Bezochte ondernemers ontvangen dit boek

3.2.3 Concrete circulaire ketenprojecten

Gooise Meren is vanuit de regionale samenwerking trekker van het Circulaire ketenproject in de (ver)bouw. Maar ook in de ambtelijke organisatie van Gooise Meren en bij ondernemers in Gooise Meren blijken veel kansen voor een dergelijk circulair ketenproject. De volgende mogelijkheden dienen zich onder andere aan:

- realisatie en opschaling circulaire badkamer: lokale ondernemer BV Intersell heeft het concept circulaire badkamer ontwikkeld. Er zijn kansen om in samenwerking met woningbouwcoöperatie Gooi en Omstreken tot het toepassen van dit concept bij een groot aantal woningen te komen. Een mogelijke subsidie vanuit Kansen voor West⁷ zal deze aanpak versnellen.
- Circulair ketenproject rondom beton: er zijn gesprekken met CIRWINN⁸ gevoerd om te onderzoeken of beton dat in Gooise Meren vrijkomt via de circulaire betoncentrale van CIRWINN in Almere verwerkt kan worden tot hoogwaardig betonpuin voor nieuwe betonproducten. In Gooise Meren komt onder andere beton vrij bij onderhoudsprojecten in de openbare ruimte. Maar bijvoorbeeld ook bij de sloop van de parkeergarage De Olmen. Met de betrokken projectleiders zijn we in gesprek over het circulair verwerken van het vrijkomende beton.

⁷ Kansen voor West is een Europees, economisch stimuleringsprogramma voor het bevorderen van de concurrentiekracht in West Nederland.

⁸ CIRWINN is een recyclingbedrijf gevestigd in Almere, <https://cirwinn.nl>

3.2.4 Circulair inkopen

Als inkopende organisatie van allerlei producten en diensten wil Gooise Meren met circulair inkopen verschil maken. Daarbij is het doel om in 2030 100% circulair in te kopen en opdracht te geven. Dit betekent dat we klimaatneutrale en circulaire principes structureel meenemen in alle inkooptrajecten van fysieke producten. Deze doelstelling komt voort uit de ambitie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) waar wij deel van uitmaken. Bij de jaarlijkse monitor in 2022 bleek dat er tussen de 50 en 79% circulair ingekocht wordt door Gooise Meren. Enkele voorbeelden zijn: circulaire woningbouw in Bredius, raamovereenkomst openbare verlichting met meer aandacht voor levensduurverlenging en materiaalhergebruik en meer aandacht voor circulariteit in de sanitaire voorzieningen. Intern wordt aandacht gevraagd voor circulair inkopen met de Lokale KoopWijsPrij. Medewerkers kunnen dan een stem uitbrengen op drie genomineerde circulaire inkoopprojecten.

3.2.5 FamFam

In Gooise Meren zijn al meerdere initiatieven die bijdragen aan een circulaire economie. De Kringloper in Naarden en de Repair Cafés zijn daar een voorbeeld van. Daarnaast zijn er ook kleine initiatieven van inwoners uit onze gemeente. Een voorbeeld daarvan is FamFam. Een circulair platform dat het makkelijk maakt om baby- en kinderspullen een tweede leven te geven. Ouders hebben veel verschillende kinderspullen en kleding nodig, gebruiken het meestal maar kort en geven daar veel geld aan uit. Bij FamFam kunnen ouders kinderspullen en kleding inbrengen die aan andere ouders doorverkocht worden. Met een kleine financiële bijdrage uit het Initiatievenfonds is een pilot gestart om te ervaren en leren of dit concept werkt.

3.2.6 Voedsel

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen en producten. Een onderdeel daarvan is de transitie van het voedselsysteem. Voor ons gehele voedselsysteem betekent dit dat we de blik richten op het duurzamer gebruik van hulpbronnen zoals water en bodem, het dichterbij verbouwen en verhandelen van voedsel. Maar ook het tegengaan van voedselverspilling en het gebruik van reststromen uit de voedselketen. Werken aan de voedseltransitie draagt ook bij aan andere beleidsvelden zoals biodiversiteit, gezondheid, klimaat en economie. We ontkomen er niet aan om voedsel op een fundamenteel andere wijze te produceren en te consumeren. In 2023 is een Kwartiermaker Voedselvisie aangetrokken voor de ontwikkeling van een Voedselvisie in Gooise Meren. Daarbij is het van belang om te ontdekken op welke wijze Gooise Meren een bijdrage kan leveren aan een duurzamer voedselsysteem en welke faciliterende en stimulerende rol van de gemeente passend is. De volgende stappen zijn gezet:

- met diverse organisaties en bedrijven uit de voedselketen in Gooise Meren is gesproken om kennis te maken en een beeld te krijgen van de kansen, uitdagingen en gezette stappen van de organisaties en bedrijven met betrekking tot een duurzamer voedselsysteem;
- in de gemeentelijke organisatie zijn diverse bijeenkomsten geweest om het waarom van de Voedselvisie toe te lichten en op te halen hoe de diverse beleidsvelden zich tot dit thema verhouden. Een kernteam van ambtenaren is gevormd om integraal te werken aan de verdere aanpak en uitwerking van de Voedselvisie;
- er is een miniMaster 'Samenwerken in de regio' gestart. In deze master staan deelnemende agrariërs, ambtenaren en terrein beherende organisaties stil bij

een toekomstbestendig en duurzaam verdienmodel voor de agrarische sector in onze gemeente en het verbeteren van de natuur;

- op dit moment lopen de voorbereidingen voor een bijeenkomst met stakeholders om het netwerk van partijen aan elkaar te verbinden en samenhang te creëren met als doel een gezamenlijke stip op de horizon te benoemen, kansen voor een duurzamer voedselsysteem op te halen en wat daarvoor nodig is.

Op Europees, Nationaal en Provinciaal niveau is er beleid opgesteld dat werkt aan een gezonder en duurzamer voedselsysteem. Een systeem dat in balans is met de natuur, de biodiversiteit en de gezondheid en welzijn van de bevolking.⁹

Een duurzaam en gezond voedselsysteem draagt bij aan het verminderen van broeikasgassen (CO₂), versterking van de biodiversiteit, bevordert de gezondheid en realiseert lokale voedselketens. Eten belast het klimaat, door energiegebruik en de uitstoot van broeikasgassen. Voor de productie is bovendien een groot deel van het beschikbare land en water nodig. In totaal ontstaat ongeveer een derde (20-35%) van alle klimaatbelasting door het maken en eten van voedsel.

4 Aandachtspunten en blik vooruit

We zijn nu anderhalf jaar onderweg om in Gooise Meren en samen met de andere gemeenten en partners in de Regio te werken aan het versterken van de circulaire economie.

4.1 Aandachtspunten

Een aantal aandachtspunten willen wij dan ook graag met uw raad delen:

1. de ambitie van het Rijk om in 2050 volledig circulair te zijn is ambitieus. Dit doel is alleen te bereiken in samenwerking met ondernemers en andere betrokkenen zoals onze inwoners. De gesprekken die tot nu toe met ondernemers gevoerd zijn laten zien dat de benodigde verandering in bedrijfsvoering en zicht op komende wet- en regelgeving ontbreekt. De grotere ondernemers zijn zich wel

⁹ <https://europadecentraal.nl/commissie-presenteert-farm-to-fork-strategie-duurzame-voedselketen>
<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/visie-lnv>

bewust van de circulaire opgaven. Het actief betrekken van ondernemers, onder andere via een mogelijke Green Business Club, of Parkmanagement is van groot belang;

2. in het Nationaal Programma Circulaire Economie van het Rijk wordt een belangrijke rol toegedicht aan lokale en regionale samenwerkingsverbanden tussen overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen. In dit programma is echter geen sturing op- en aandacht voor een invulling van de rol van gemeenten en de daarbij benodigde faciliteiten (middelen, wetgeving e.d.);
3. voor de uitvoering van concrete projecten die de circulaire economie stimuleren zijn nationale en Europese subsidies beschikbaar. Dit betreft cofinanciering van voorbereiding en begeleiding van grote circulaire maak- en bouwprojecten. Een voorwaarde om voor deze subsidies in aanmerking te komen is vaak een samenwerkingsverband tussen ondernemers en overheid. Het inschrijven op dergelijke trajecten vergt gespecialiseerde competenties. Momenteel maken wij gebruik van de expertise van het regionale subsidiecoördinatiepunt bij de gemeente Hilversum;
4. het helpt als gemeenten, bijvoorbeeld in samenwerking met woningbouwcorporaties, circulaire opdrachten van omvang gaan realiseren. Hierdoor zijn bedrijven sneller geneigd gericht te investeren in een circulaire keten. Bedrijven en hun leveranciers ervaren zo minder risico bij het opschalen van nieuwe circulaire activiteiten;
5. het meetbaar maken van de voortgang van de circulaire economie op lokaal niveau is een uitdaging. De landelijke overheid en diverse kennisinstellingen onderzoeken momenteel welke indicatoren en monitoringssystematiek passend zijn om de ontwikkeling van de circulaire economie (in brede zin) te volgen. We volgen deze ontwikkelingen om hiervan te leren voor de toepassing van passende kengetallen en indicatoren bij de projecten die hier (gaan) lopen;
6. de transitie naar een circulaire economie en een andere inrichting van ons voedselsysteem is ook een ruimtevraagstuk. Nieuwe vormen van werkgelegenheid (bijvoorbeeld een circulair ambachtscentrum) en het voorzien in voedsel (bijvoorbeeld een voedselbos) vragen om keuzes in de inrichting van onze openbare ruimte;
7. Tot slot: werken aan de circulaire economie en een ander voedselsysteem is werken aan een systeemverandering. En een systeemverandering is niet in een paar jaar gerealiseerd. Lokale oplossingen zijn alleen zinvol als we rekening houden met de langere termijn. Tegelijkertijd spelen verschillende overheden zoals Rijk en provincie een belangrijke rol, bijvoorbeeld bij het stimuleren van gewenst gedrag, het ontmoedigen van ongewenst gedrag, wat vaak veranderingen in systemen, infrastructuur en wet- en regelgeving vergt. Lokaal en regionaal kunnen we door samenwerking te zoeken, (proef)projecten te organiseren en open te staan voor verandering, verschil maken.

4.2 Blik vooruit

De belangrijkste stappen, in het kort, voor 2024 zijn:

1. verder bouwen aan een Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Dit doen we door goed in beeld te hebben waar ondernemers staan met betrekking tot de circulaire economie en waar zij behoefte aan hebben. We gaan samen met hen en andere overheden en organisaties een samenwerkingsverband opzetten om de gewenste overgang naar en opschaling van circulaire projecten te realiseren die bijdragen aan de overgang naar een circulaire economie. Daarbij hebben wij aandacht voor de rol die bij ons past als aanjager van het belang van de circulaire economie. De kansen en mogelijkheden in onze eigen organisatie krijgen ook een plek in het uitvoeringsprogramma. We zijn ons bewust van onze voorbeeldfunctie;

2. doorgaan met het faciliteren van onze ondernemers met kennis over circulair ondernemen en het opstarten van circulaire businessmodellen. Bottom-up initiatieven rond circulariteit blijven wij ook stimuleren en faciliteren;
3. het streven om in 2024 in aanmerking te komen voor nationale en Europese subsidies voor projecten die de transformatie naar een circulaire economie bevorderen;
4. het opstellen van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma voedsel met diverse stakeholders, waarbij verantwoordelijkheden en taken met elkaar gedeeld worden en waarbij de rol van de gemeente gespecificeerd is. Aangevuld met een actiegericht programma, waarbij het om doen, experimenteren en leren gaat;
5. het meetbaar krijgen van de resultaten van de diverse circulaire activiteiten door kengetallen en indicatoren te benoemen.